

Flannery O'Connor (1925–1964), scriitoare americană, s-a născut în Savannah, Georgia. A fost crescută în religia catolică, fapt ce îi va marca întreaga operă literară. Pe când viitoarea scriitoare avea cincisprezece ani, tatăl său moare de lupus, boala căreia îi va cădea victimă și ea. Timp de doisprezece ani, Flannery O'Connor va fi nevoită să se deplaseze numai cu ajutorul cârjelor. Urmează cursuri de *creative writing* la University of Iowa. Debutează în 1952 cu romanul *Sfetnicul din sânge*, considerat o capodoperă, și care o va transforma într-un mit al literaturii americane. În 1955 îi apare volumul de povestiri *Greu de găsit un om bun*. Ultimul volum de povestiri, *Cei care se avântă spre țării se vor întâlni*, a fost publicat în 1965.

FLANNERY O'CONNOR GREU DE GĂSIT UN OM BUN

*Traducere din limba engleză și note
de Antoaneta Ralian*

unui cadavru, și urmări scena ca o străină, în timp ce mortul era transportat cu ambulanța.

În aceeași seară, domnul Shortley plecă, fără nici un fel de preaviz, să-și caute alt loc de muncă, iar ne-grul Sulk fu cuprins de o subită dorință de a cunoaște lumea și se mută în sudul statului. Bătrânul Astor nu putea munci fără ajutor. Doamna McIntyre aproape că nici nu observă că nu mai are muncitori la fermă, pentru că fu doborâtă de o boală de nervi și trebuia să se interneze în spital. Când se reîntoarse acasă, își dădu seama că nu va mai putea conduce proprietatea și își dădu vacile pe mâna unui organizator de licitații (care le vându în pierdere), după care se retrase să-și ducă viața cu cât avea, cramponându-se doar de sănătatea ei în declin. Un picior îi era amorțit, iar mâinile începură să-i tremure și capul să-i vâjâie. Mai târziu, nu mai putu părăsi patul și rămase în îngrijirea unei negrese. Vederea îi era din ce în ce mai slăbită și își pierdu cu totul și vocea. Nu multă lume își mai amintea să vină s-o vadă, cu excepția bătrânului preot. Acesta o vizita o dată pe săptămână, în mod regulat, aducând cu el un sac cu firimituri de pâine și, după ce hrănea păunii, se așeza lângă patul ei și-i lămuria crezurile bisericești.

CUPRINS

Greu de găsit un om bun	5
Râul	30
Viața pe care o salvați poate fi chiar a voastră	58
Un noroc neașteptat	77
Un Templu al Sfântului Duh	97
Negrul artificial	117
Un cerc în foc	151
Întâlnire târzie cu inamicul	182
Oameni cumsecade de la țară	198
Dezrădăcinatul	232

A Good Man Is Hard to Find
Flannery O'Connor

Copyright © 1955 Flannery O'Connor
Copyright 1954, 1953, 1948 Flannery
O'Connor
Copyright înnoit 1983, 1981 Regina
O'Connor
Copyright înnoit 1976 doamna
Edward F. O'Connor
Toate drepturile rezervate

Carte Pentru Toți este parte
a Grupului Editorial Litera
O.P. 53; C.P. 212, sector 4,
București, România
tel.: 021 319 63 93; 0752 101 777

Greu de găsit un om bun
Flannery O'Connor
Copyright © 2020 Grup Media Litera
pentru versiunea în limba română
Toate drepturile rezervate

Editor: Vidrașcu și filii
Corector: Ionel Palade
Copertă: Vladimir Zmeev,
Vlad Panfilov
Tehnoredactare și prepress:
Bogdan Coscaru

Descrierea CIP a Bibliotecii
Naționale a României
O'CONNOR, FLANNERY
Greu de găsit un om bun / Flannery
O'Connor; trad. din lb. engleză
și note: Antoaneta Ralian. –
București: Litera, 2020
ISBN 978-606-33-6249-1

I. Ralian, Antoaneta (trad.; note)
821.111

GREU DE GĂSIT UN OM BUN

Bunica nu voia să plece în Florida. Ea avea chef să-și viziteze niște rubedenii în estul statului Tennessee și profita de orice prilej ca să-l facă pe Bailey să se răzgândească. Bailey era fiul cu care locuia, de fapt, unicul ei fiu. Acum stătea la masă, pe marginea scaunului, și citea paginile portocalii cu rubricile sportive din *Journal*.

– Ia uită-te aici, Bailey, îi spuse ea, uite aici, citește asta.

Își ținea o mână înfipțată în șoldul slăbănog, și cu cealaltă ciocănea cu ziarul în capul lui chel.

– Citește, individul ăla care-și spunea „Nepotrivitul“ a evadat din închisoarea federală și s-a refugiat în Florida, și mai citește ce se spune că le face oamenilor. Eu nu mi-aș duce copiii într-un loc pe unde băntuie în libertate un criminal de teapa ăștuia. M-ar muștra conștiința să fac una ca asta.

Bailey nu-și desprinsese ochii de pe ziarul lui, iar bătrânica se răsuci pe călcâie și se uită la mama copiilor, o femeie tânără, în pantaloni de pânză, cu o față lătăreață și nevinovată ca o varză, și capul legat cu o basma verde, ale cărei capete se ridicau în sus ca două

urechi de iepure. Ședea pe canapea, hrănind bebelușul cu piure de caise din borcan.

– Copiii au mai fost în Florida, i se adresă bătrâna. Ar trebui să-i duceți în altă parte, să mai schimbe, să mai vadă și alte locuri ale lumii, să-și lărgească orizontul. De pildă, n-au fost niciodată în Tennessee, prin părțile de est.

Mama copiilor păru să nici nu audă aceste cuvinte, dar John Wesley, un puști de opt ani, îndesat și cu ochelari, o întrebă:

– Dacă nu vrei să pleci în Florida, de ce nu rămâi acasă?

El și fetița, June Star, ședea pe podea și citeau reviste umoristice.

– N-ar primi pentru nimic în lume să stea acasă și să fie și ea regină pentru o zi, spuse June Star, fără să-și ridice capul bălăior.

– Da, și dac-o să vă prindă individul ăla, Nepotrivitul, ce-o să vă faceți? întrebă bunica.

– O să-i ard una în moacă, replică John Wesley.

– N-ar rămâne acasă nici pentru un milion de dolari, continuă June Star. Se teme c-o să piardă ceva. Unde mergem noi, hop, musai să vină și ea.

– Foarte bine, domnișorico. Ține minte lucrul ăsta data viitoare când o să-mi mai ceri să-ți încrețesc părul.

June Star îi răspunse că părul ei era ondulat de la natură.

A doua zi dimineață, bunica a fost prima în mașină, gata de plecare. Într-un colț își aranjase sacul de voiaj, mare și negru ca un cap de hipopotam, iar

dedesubt ascunsesese un coșuleț în care se găsea Pitty Sing, pisica. Nu avea de gând să lase trei zile motanul singur acasă pentru că lui i s-ar fi topit inima de dorul ei, al bunicii, și apoi s-ar fi putut să se frece de unul din robinetele de gaz, să-l deschidă fără să știe și să se asfixieze. Fiul ei, Bailey, avea oroare să-și facă apariția cu o pisică la un motel.

Se instalase în mijlocul banchetei din spate, cu John Wesley într-o parte și June Star în cealaltă. Bailey și mama copiilor, cu bebelușul în brațe, se aflau în față. Porniră din Atlanta la ora opt patruzeci și cinci, având la bord 55 890 de mile rulate. Bunica își notă cifra, pentru că, își spuse ea, va fi interesant de văzut câte mile vor avea la întoarcere. Le trebuiră douăzeci de minute până să ajungă la periferia orașului.

Bătrâna se instală confortabil, scoțându-și mânușile de bumbac alb și așezându-le, împreună cu poșeta, pe platforma dintre speteaza banchetei și geamul din spate. Mama copiilor era îmbrăcată tot în pantaloni și cu aceeași basma verde pe cap, dar bunica se gătise cu o pălărie de pai bleumarin, garnisită cu un buchetel de violete albe la bor, și o rochie bleumarin cu picățele albe. Gulerul și manșetele erau din organdi alb, tivit cu danteluță, iar la decolteu își prinsese o rămurică de violete de pânză purpurii, care ascundeau un săculeț parfumat. În cazul unui accident, oricine ar fi găsit-o moartă pe șosea trebuia să-și dea imediat seama că are de-a face cu o doamnă.

Își exprimă părerea că va fi o zi bună pentru condus mașina, nici prea caldă, nici prea răcoroasă, și-l avertiză pe Bailey că viteza maximă era de cincizeci și

cinci de mile pe oră și polițiștii se ascundeau pe după pancartele cu reclame sau pe după un pâlcc de copaci, și se repezeau cu motocicletele după tine înainte de a apuca să încetinești. Le atrăgea tot timpul atenția asupra unor detalii interesante ale peisajului: Muntele Pietros, granitul albastru care pe alocuri se infiltra de ambele părți ale șoselei; porțiunile de lut roșu, strălucitor, vârstat cu dungi purpurii, și peticele de culturi felurite care alcătuiau un mozaic de diferite culori. Copacii erau scăldați în lumina argintie a soarelui și până și cei mai piperniciți dintre ei scânteiau. Copiii citeau reviste ilustrate, iar mama lor moțâia.

– Hai să traversăm repede Georgia, ca să nu trebuiască s-o mai vedem, spuse John Wesley.

– Dacă aș fi în locul tău, n-aș vorbi în felul ăsta de statul meu natal, interveni bunica. Tennessee se mândrește cu munții și Georgia cu dealurile.

– Tennessee i-un morman de gunoaie bătătorite de țărănoi, și Georgia nu-i cu nimic mai bună.

– Chiar așa, îl aprobă June Star.

– Pe vremea mea, începu bunica încrucișându-și degetele subțiri, străbătute de vene, copiii aveau mai mult respect față de statul lor natal și față de părinți și față de orice. Oamenii se purtau mai cuviincios. Ah, ia uitați-vă ce negrișor dulce! exclamă ea arătând spre un copilăș negru așezat în ușa unei bojdeuci. Ca într-un tablou, se minună bunica, în timp ce întorceau cu toții capetele ca să se uite pe geamul din spate.

Copilul le făcea semne cu mâna.

– Era fără pantaloni, observă June Star.

– Probabil că nu are, explică bunica. Negrișorii de la țară n-au aceleași lucruri ca și noi. Dacă m-aș pricepe să pictez, l-aș picta.

Copiii schimbară între ei revistele ilustrate.

Bunica se oferi să preia bebelușul și mama copiilor i-l trecu peste speteaza scaunului din față. Bătrâna îl așeză pe genunchi și-l săltă și-i vorbi despre locurile pe lângă care treceau. Își dădu ochii peste cap, își țuguie buzele și își lipi fața ei îngustă, zbârcită, de fețișoara lui catifelată, blândă. Din când în când bebelușul îi adresa câte un surâs absent. Trecură pe lângă un vast câmp de bumbac, cu cinci sau șase morminte săpate în mijloc, ca o insuliță.

– Uitați-vă la cimitir, le spuse bunica, arătând cu degetul. ăsta a fost locul de veci al familiei. Ținea de plantație.

– Unde-i plantația? întrebă John Wesley.

– Pe aripile vântului, răspunse bunica. Ha, ha!

Când copiii terminară toate revistele cu poze pe care le aduseseră cu ei, deschiseră cutia cu merinde și începură să se infrupte. Bunica mănca un sendviș cu unt de arahide și o măslină, și nu-i lăsă pe copii să arunce cutia și șervețelele de hârtie pe geam. Când nu mai avură nimic altceva de făcut, începură să joace un joc: fiecare alegea câte un nor și-i puneă pe ceilalți doi să ghicească ce formă sugera. John Wesley alese un nor cu formă de vacă și June Star ghici că semăna cu o vacă, dar John Wesley îi răspunse că nu, aducea cu un automobil, iar June Star îl acuză că trișează și începură să-și tragă unul altuia palme peste poala bunicii.

Bunica le făgădui că dacă stau cuminți, o să le spună o poveste. Când istorisea ceva, își rotea ochii în orbite, clătina din cap și își lua o poză foarte dramatică. Începu să le istorisească: pe când era ea domnișoară, avea un curtezan, un anume domn Edgar Atkins Teagarden din Jasper, Georgia. Era un tânăr foarte chipeș și un gentleman, și în fiecare sâmbătă după-masă îi aducea câte un pepene verde pe care își grava inițialele: E.A.T. Ei bine, într-o sâmbătă după-amiază, domnul Teagarden veni cu pepenele verde, dar negăsind pe nimeni acasă, îl lăsă în fața porții, se urcă în docarul lui și se întoarse la Jasper. Dar când sosise ea acasă, ia pepenele de unde nu-i, îl mâncase un băiețandru negru, pentru că văzuse scris pe el E.A.T.¹ Povestea aceasta gădilă simțul umorului lui John Wesley, care se porni să chicotească, dar June Star n-o găsi pe gustul ei. Declară că ea nu s-ar mărită cu un bărbat care n-ar găsi altceva de adus decât un pepene verde în fiecare sâmbătă. Bunică-sa continuă, spunând că ce bine ar fi făcut dacă s-ar fi măritat cu domnul Teagarden pentru că era un gentleman, și când a apărut prima dată Coca-Cola a cumpărat un stoc uriaș, și a murit numai cu câțiva ani în urmă, după ce ajunsese mare bogătaş.

Se opriră la „Turn“, ca să ia sendvișuri la grătar. „Turnul“ era o stație de benzină cu o sală de dans, jumătate tencuită, jumătate din lemn, situată într-o poiană afară din Timothy. O ținea un grăsan numit

Sammy Butts cel Roșu, iar pe șosea, ca și pe clădire, erau înfipite din loc în loc reclame care spuneau:

GUSTAȚI FAIMOSUL GRĂTAR AL LUI SAMMY CEL ROȘU. NIMIC MAI GUSTOS CA GRĂTARUL LUI SAMMY CEL ROȘU. SAM CEL ROȘU! BĂIATUL GRAS CU RÂSUL SĂNĂTOS! VETERAN DE RĂZBOI! SAMMY CEL ROȘU LA DISPOZIȚIA DVS.!

Sammy cel Roșu zăcea pe pământ, în fața „Turnului“, cu capul vârat sub un camion, în timp ce o maimuțică cenușie, nu mai mare de treizeci de centimetri, legată de un copac scund, flecărea în legea ei. De îndată ce văzu copiii sărind din mașină și venind glonț spre ea, maimuța se cățără în copac, pe creanga cea mai de sus.

În interior, „Turnul“ era o sală lungă, întunecoasă, cu o teighea la un capăt, mese la celălalt și un ring de dans la mijloc. Se așezară cu toții la o masă de lângă tonomat, și soția lui Sam, o femeie înaltă, bronzată, cu părul și ochii de o nuanță mai deschisă decât pielea, veni să ia comenzile. Mama copiilor introduse o monedă în tonomat și alese *Valsul Tennessee*, iar bunica declară că de câte ori aude această melodie îi vine pofta să danseze. Îl întrebă pe Bailey dacă n-ar vrea s-o invite la un vals, dar el se rezumă să caște ochii la ea. Bailey n-avea temperamentul luminos al mamei sale și călătoriile îi zgândăreau nervii. Ochii căprui ai bătrânei scânteiau. Își legăna capul în ritmul muzicii și dansa în scaun. June Star ceru să i se pună o melodie pe care să poată dansa step, și mama copiilor mai introduse o monedă în tonomat și alese o melodie

¹ În limba engleză, eat – „mâncă“

mai ritmată, iar June Star pași pe ringul de dans și își execută numărul obișnuit.

– Vai, ce dulce e! se extazie soția lui Sam cel Roșu, aplecându-se peste teighea. Vrei să fii fetița mea?

– Nici prin cap nu-mi trece, răspunse June Star. Nici pentru un milion de dolari n-aș locui într-o paragină ca asta.

Se opri din dans și alergă la masă.

– Vai, ce dulce e! repetă femeia lățindu-și gura într-un surâs politic.

– Să-ți fie rușine! îi șuieră bunica printre dinți.

Sam cel Roșu intră și se răsti la nevastă-sa spunându-i să nu mai tândălească la teighea și să le aducă clienților ce-au comandat. Pantalonii kaki i se opreau pe șolduri și burta i se revărsa peste ei, ca un sac cu făină care se balansa sub cămașă. Se apropie, se așeză la o masă vecină și emise un sunet care era o combinație între un oftat și un chiot.

– N-o mai poți scoate la capăt, începu el ștergându-și fața roșie, transpirată, cu o batistă cenușie. N-o mai poți scoate la capăt! În zilele noastre nu știi în cine să mai ai încredere și în cine nu. Așa-i?

– Oamenii nu mai sunt cuviincioși ca pe vremuri, întări bunica.

– Săptămâna trecută vin aici doi tipi la volanul unui Chrysler, urmă Sammy cel Roșu. O mașină veche și uzată, dar încă bună, și indivizii mi se păreau la locul lor. Ziceau că lucrează la fabrică și, ce credeți, le-am dat pe gratis benzina pe care au cerut-o. Acuma, spuneți-mi și mie, de ce am făcut eu una ca asta?

– Pentru că ești un om bun, răspunse prompt bunica.

– Da, coană mare, cred că așa e, aprobă Sam cel Roșu, de parcă atunci îi trecuse un asemenea gând prin cap.

Soția lui aduse felurile comandate, cărând cele cinci farfurii odată, fără un platou, câte două în fiecare mână și una în echilibru pe braț.

– În lumea asta păcătoasă nu există un suflet în care să poți avea încredere, își dădu și ea cu părerea. Și nimeni nu face excepție, absolut nimeni, repetă, uitându-se chiorăș la Sammy cel Roșu.

– Ați citit despre criminalul ăla care a evadat, Ne-potrivitul? întrebă bunica.

– Nu m-ar mira deloc să atace localul ăsta, răspunse femeia. Dacă aude de el, nu m-ar mira deloc să-l văz că apare. Dacă află că-s măcar doi cenți în casa de bani, nu m-ar mira deloc dacă...

– În regulă, îi tăie vorba Sam cel Roșu. Du-te și adu Coca-Cola pentru oamenii ăștia.

Femeia ieși ca să le servească și restul comenzii.

– Greu de găsit un om bun, continuă Sammy cel Roșu. Totul e din ce în ce mai îngrozitor. Îmi amintesc de zilele când puteai pleca și lăsa ușa casei descuiată. S-a zis cu ele.

Se porni să discute cu bunica despre vremurile bune de altădată. Bătrâna ajunse la concluzia că numai Europa era vinovată de felul cum stăteau acum lucrurile. Spuse că Europa se comportă de parcă noi, americanii, am fi făcuți din dolari, iar Sam cel Roșu îi dădu perfectă dreptate, adăugând că nici nu merită să mai vorbim despre asta. Copiii ieșiră afară în soare

și se uitară la maimuțica legată de copac. Era ocupată să-și vâneze puricii și să-i strivească în dinți, de parcă ar fi fost o delicată.

Porniră iar la drum în după-amiaza fierbinte. Bunica ațipea din când în când și la fiecare câteva minute o deștepta propriul ei sforăit. În apropiere de Toombsboro se trezi de-a binelea și își aduse aminte de o veche plantație pe care o vizitase prin părțile astea pe vremea când era ea domnișoară. Le povesti că locuința avea șase coloane albe în față și ajungeai la ea pe o alee de stejari, și de o parte și de alta a fațadei erau două chioșcuri din nuiete împletite, unde te așezai împreună cu cavalerul tău, după o plimbare prin parc. Își amintea exact unde trebuie să cotești ca să ajungi acolo. Știa că Bailey n-ar fi fost de acord să piardă timpul ca să se uite la o casă veche, dar cu cât vorbea mai mult, cu atât îi sporea dorința de a vedea clădirea și de a vedea dacă cele două chioșcuri gemene mai erau încă în picioare.

– În casa aceea exista un lambriu secret, spuse ea cu viclenie, mințind, dar dorind să fi fost adevărat, și circula legenda că acolo fusese ascunsă toată argintăria familiei la sosirea generalului Sherman, dar lambriul n-a mai putut fi descoperit...

– Hei! strigă John Wesley. Hai să mergem s-o vedem! O să-l descoperim noi. O să ciocănim toată lemnăria până o să dăm de el. Cine locuiește acolo? Unde trebuie să cotim? Hei, tati, nu putem întoarce aici?

– N-am văzut niciodată o casă cu un lambriu secret! țipă și June Star. Hai să mergem la casa cu

lambriul secret. Hei, tati, nu putem merge să vedem casa cu lambriul secret?

– Nu-i departe de aici, interveni bunica. Nu ne-ar lua mai mult de douăzeci de minute.

Bailey își ținea privirile ațintite drept în față. Falca îi era rigidă ca o potcoavă.

– Nu, spuse el.

Copiii începură să urle și să se tânguie că vor să vadă casa cu lambriul secret. John Wesley se porni să izbească cu piciorul în scaunul din față și June Star se atârână de umărul maică-sii, scâncindu-i cu disperare că niciodată nu puteau avea și ei o bucurie, nici măcar în vacanță, că niciodată nu puteau face ceea ce doreau. El să facă. Bebelușul începu să zbiere și John Wesley izbi cu atâta putere în speteaza scaunului din față, încât taică-su resimți lovitura în rinichi.

– În ordine, le strigă el și opri mașina la marginea drumului, încetați odată! Tăceți măcar o secundă! Dacă nu încetați, nu mergem nicăieri.

– Ar putea fi foarte educativ pentru copii, murmură bunica.

– În regulă, spuse Bailey, dar băgați-vă în cap: e singura dată când oprim pentru o chestie ca asta. Prima și ultima dată!

– Drumul neasfaltat pe care trebuie să cotești e cam la o milă înapoi, îl călăuzi bătrâna. L-am observat când am trecut pe lângă el.

– Drum neasfaltat! bombăni Bailey.

După ce întoarse mașina și se îndreptă spre drumul neasfaltat, bunica începu să-și amintească și de alte amănunte legate de casă: frumosul portal de sticlă